

MAAK IMPACT MET VERSLAVINGSPREVENTIE

Jaarlijks kampt 7% van de volwassen Nederlanders met een vorm van verslaving aan alcohol, andere drugs, gamen of gokken^{1, A}. Dit kost de samenleving veel, zoals de inzet van justitie en politie, gezondheidszorg, arbeidsverzuim, verstoorde relaties en een negatieve impact op jongeren.

MAATSCHAPPELIJKE GEVOLGEN

7%
van de volwassen
Nederlanders kampt
met verslaving

30.000
opnamedagen
in het ziekenhuis

22.000
mensen overlijden er
per jaar door alcohol,
tabak of drugs

176.000
thuiswonende kinderen
onder de 18 jaar met
een ouder met een
alcohol- of drugs-
verslaving

IMPACT VAN INTEGRALE VERSLAVINGSPREVENTIE

- Jaarlijks zijn er 30.000 opnamedagen in ziekenhuis als gevolg van een alcohol- of drugsverslaving of misbruik^{2, 8};
- Naar schatting overlijden er elk jaar 22.000 mensen als gevolg van het gebruik van tabak, alcohol en andere drugs^{3, 4, 5};
- Er zijn 176.000 thuiswonende kinderen onder de 18 jaar met een ouder met een alcohol- of drugsverslaving⁶;
- Een alcoholkater kost de Nederlandse economie naar schatting 2,5 miljard per jaar aan verzuim en verminderde productiviteit⁷.

€2,5 mld
geschatte kosten
aan verzuim en
verminderde
productiviteit

VOORBEELD GEMEENTE

Voor een gemeente van 50.000 inwoners betekent dit dat er jaarlijks:

- 3.000 volwassen burgers met verslavingsproblemen kampen^c;
- 90 opnamedagen in een kliniek of ziekenhuis zijn, en
- 60 mensen overlijden als gevolg van gebruik van tabak, alcohol en andere drugs;
- 500 thuiswonende kinderen onder de 18 jaar zijn met een ouder met een alcohol- of drugsverslaving;
- 7 miljoen euro aan kosten zijn voor verzuim en verminderde productiviteit door een alcoholkater.

INVESTEREN IN VERSLAVINGSPREVENTIE LOONT

Dit geldt voor universele, selectieve én geïndiceerde preventie. Opbrengsten variëren van 5 tot 40 euro per geïnvesteerde euro⁹.

Een combinatie van training van barpersoneel, betere handhaving van de wetgeving rond alcohol en informatievoorziening aan de lokale gemeenschap leverde een besparing van €40,- op voor elke geïnvesteerde euro. Van deze besparingen betrof 78% de inzet van justitie en politie⁸.

Een combinatie van screening, korte interventie en doorverwijzing naar behandeling leidde tot 21% lagere zorgkosten en minder bezoeken aan de spoedeisende hulp⁹.

training
barpersoneel,
betere
handhaving

screening,
interventie,
doorverwijzing
behandeling

€1
investering
levert tussen de
€5 en €40 op

advies over
minderen
alcoholgebruik

vermindering
aantal verkoop-
punten

Een kort advies over het verminderen van alcoholgebruik, leverde na 6 maanden een voordeel op van €5,- voor elke euro die was geïnvesteerd. Na 12 maanden was dit voordeel zelfs gestegen tot €40,-⁹.

Een vermindering van het aantal verkooppunten van alcohol levert positieve effecten op voor de arbeidsproductiviteit, de brede welvaart en verkleint sociaal-economische gezondheidsverschillen¹⁰.

MAAK IMPACT MET VERSLAVINGSPREVENTIE

DRUGS

DRANK

NICOTINE

GAMEN

GOKKEN

SCHOOL

HELDER OP SCHOOL
PAKKET

SPORTVERENIGING

ROOKVRIJ
SPORTTERREIN

CURSUS
VERANTWOORD
SCHENKEN

UITGAAN

PEER
EDUCATION

TRAINING SIGNALERING
EN HANDELEN VOOR
HORECAPERSONEEL

THUIS

REGELS

GELEERD BIJ EEN
OUDERBIJEENKOMST
OP SCHOOL

HUISARTS

VROEGSIGNALERING

ROUTINEMATIG
VRAGEN NAAR
ALCOHOLGEBRUIK

PREVENTIEMEDEWERKER

PREVENTIEVE
(GROEPS)GESPREKKEN

DRUGS
TESTSERVICE

GESPREKKEN VOOR MENSEN ZELF
MAAR OOK VOOR NAASTEN
EN KINDEREN VAN (KOV)

MAAK IMPACT MET VERSLAVINGSPREVENTIE

BASISPAKKET VERSLAVINGSPREVENTIE

Geïntegreerde verslavingspreventie, met samenhangende onderdelen in verschillende domeinen en gericht op diverse doelgroepen, versterkt de impact van gemeentelijk beleid.

Het **Basispakket Verslavingspreventie** bestaat uit een geïntegreerd aanbod van kwalitatief goede én effectieve interventies. Gemeenten kunnen het Basispakket Verslavingspreventie op maat afnemen bij lokale aanbieders, afgestemd op plaatselijke behoeften.

Meer zien zien over impact en effect van integrale verslavingspreventie? Bekijk hier de [animatie](#).

OVER DEZE FACTSHEET

Deze factsheet beoogt gemeenten te ondersteunen bij de keuze voor geïntegreerde verslavingspreventie. Samen met het [interactieve informatie-instrument](#) schetst dit een compleet beeld over hoe instellingen voor verslavingszorg met lokale partners zoals gemeenten kunnen samenwerken aan verslavingspreventie.

COLOFON

Deze factsheet is ontwikkeld in opdracht van Verslavingskunde Nederland, programmalijn Preventie en vroegsignalering. Instellingen voor verslavingszorg maken deel uit van Verslavingskunde Nederland. Dit landelijke netwerk beoogt kwaliteit, uniformiteit en zichtbaarheid van de instellingen te versterken.

Conceptontwikkeling, advies en teksten:

Suzan Oudejans (Mark Bench),
Danielle van Pareren (Novadic-Kentron),
Gisèle Hoevenaars (Iriszorg) en
Masha Spits (Mark Bench)

Illustratie:

Animeerwaarde

Vormgeving:

Taluut ontwerp

November 2024

Heeft u vragen of wilt u in gesprek over de impact van verslavingspreventie in uw regio, neem dan contact op met uw regionale Instelling voor Verslavingszorg (zie www.verslavingskundenederland.nl)

BRONNEN

- ¹ Ten Have, M., et al., Prevalence and trends of common mental disorders from 2007-2009 to 2019-2022: results from the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Studies (NEMESIS), including comparison of prevalence rates before vs. during the COVID-19 pandemic. *World psychiatry : official journal of the World Psychiatric Association (WPA)*, 22(2): p. 275-285. <https://doi.org/10.1002/wps.21087>
- ² CBS, Ziekenhuisopnamen; geslacht, leeftijd en diagnose-indeling ICD9, 1981-2012. 2019 [Data set]. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/71860ned/table?ts=1726471474868>. Geraadpleegd op 11 oktober 2024.
- ³ *Aantal sterfgevallen door drugs gestabiliseerd.* (2022, 7 december 2022). Trimbos. <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/toename-aantal-sterfgevallen-door-drugs-gestabiliseerd/>. Geraadpleegd op: 11 oktober 2024. Trimbos-instituut, Utrecht.
- ⁴ Nationale Drug Monitor, editie 2024. Tabak 12.6.2 Sterfte - Nationale Drug Monitor. <https://www.nationaledrugmonitor.nl/tabak-sterfte/>. Geraadpleegd op: 11 oktober 2024. Trimbos-instituut, Utrecht & WODC, Den Haag.
- ⁵ Nationale Drug Monitor, editie 2024. Alcohol 11.7.2 Sterfte - Nationale Drug Monitor. <https://www.nationaledrugmonitor.nl/alcohol-sterfte/>. Geraadpleegd op: 11 oktober 2024. Trimbos-instituut, Utrecht & WODC, Den Haag.
- ⁶ van Dorsselaer, S., Ramaker, V., ten Have, M., de Gee, A. KOPP/KOV: *Feiten en cijfers. Landelijke omvang KOPP/KOV-groep.* Geraadpleegd op 26 september 2024. Trimbos-instituut, Utrecht. <https://www.trimbos.nl/kennis/kopp-kov/feiten-en-cijfers/>
- ⁷ Severeijns, N. R., Sips, A. S. M., Merlo, A., Bruce, G., & Verster, J. C. (2024). Absenteeism, Presenteeism, and the Economic Costs of Alcohol Hangover in The Netherlands. *Healthcare (Basel)*, 12(3). <https://doi.org/10.3390/healthcare12030335>
- ⁸ Goossens, F. X. (2012). *Verslaving: Maatschappelijke gevolgen.* In (pp. 90). Utrecht: Trimbos instituut.
- ⁹ Le, L. K., Faller, J., Chatterton, M. L., Perez, J. K., Chiotelis, O., Tran, H. N. Q., Sultana, M., Hall, N., Lee, Y. Y., Chapman, C., Newton, N., Slade, T., Sunderland, M., Teesson, M., & Mihalopoulos, C. (2023). Interventions to prevent alcohol use: systematic review of economic evaluations. *BJPsych Open*, 9(4), e117. <https://doi.org/10.1192/bjo.2023.81>
- ¹⁰ *Het potentieel van preventie.* (2020, 13 februari 2020). <https://www.kosteneffectiviteitvanpreventie.nl/potentieel-van-preventie>. Geraadpleegd op: 11 oktober 2024. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven.

VOETNOTEN

- ^A Exclusief mensen met een tabaksverslaving
- ^B Het gaat hierbij om misbruik van drugs/andere middelen, alcohol- of drugsverslaving, alcoholvergiftiging, alcohol of drugs psychosen (meest recente cijfers uit 2012)
- ^C Circa 80% van de inwoners heeft de volwassen leeftijd (18+).